

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2023-11-17
Diarienummer N160-0568/21

Handläggare: Zenita Källner
zenita.kallner@aldrevardomsorg.goteborg.se

Återrapport på uppdrag om omvandling av lägenheter på Glöstorpshöjdens Vård- och omsorgsboende

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. godkänner delrapporteringen.
2. återtar uppdraget att genomföra beslutad åtgärd om att omvandla åtta svenskspråkiga lägenheter till åtta finskspråkiga lägenheter på Glöstorpshöjdens Vård- och omsorgsboende.

Sammanfattning

Den 23 februari 2021 § 66 gav äldre samt vård- och omsorgsnämnden förvaltningen ett uppdrag angående äldreomsorg på finska. Förvaltningen fick i uppdrag att göra en kartläggning av vårdbehovet på finska samt medarbetarnas kompetens avseende kunskaper i finska språket. Här ingick även uppdrag att utreda hur kompetensförsörjning avseende finskspråkiga medarbetare inom äldreomsorgen kan tryggas framåt.

Förvaltningen har återrapporterat uppdraget vid flera tillfällen, den 25 maj 2021, den 22 juni 2021 och senast den 21 juni 2022. Den senaste återrapporteringen redovisade en behovskartläggning av vårdbehovet på finska. Förvaltningen redovisade även konkreta förslag på hur tillgången till vård och omsorg på finska kan utvecklas genom att konvertera del av en svenskspråkig enhet till en finskspråkig enhet med somatisk inriktning på Glöstorpshöjdens Vård- och omsorgsboende.

Nämnden beslutade den 21 juni 2022 § 169 att ge förvaltningen i uppdrag att:

1. genomföra föreslagna åtgärder avseende hur tillgången på vård- och omsorg på finska kan utvecklas
2. återkomma till nämnden med tidplan avseende konvertering till fler finskspråkiga lägenheter med del för somatisk inriktning och del för demensinriktning
3. återkomma med en plan för hur tillräcklig språkkompetens i finska kan säkerställas bland personalen.

Under återrapportering till nämnden den 26 september 2023 blev ärendet återremitterat för att klargöra statistiskt underlag. Klargörande av statistiskt underlag kommer att ges i kommande tjänsteutlåtande.

Denna återrapportering avser arbetet med att genomföra nämndens fattade beslut om att utöka antalet finskspråkiga lägenheter med somatisk inriktning på Glöstorps höjdens vård- och omsorgsboende.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Vid återrapporteringen till nämnden den 21 juni 2022 gjordes bedömningen att en successiv omvandling av en svenskspråkig avdelning till finskspråkig inte skulle medföra större merkostnader.

I samband med planeringen inför genomförande av nämndens beslut har det framkommit ny information om att den successiva omvandlingen kommer innebära ökade kostnader för verksamheten. Fastighetens nuvarande utformning är inte funktionell och uppfyller inte målet med förändringen. För att undvika målkonflikter och säkerställa att den finskspråkiga och den svenskspråkiga enheten får förutsättningar att bedriva kvalitativ vård och omsorg krävs en omfattande ombyggnation för att möjliggöra två separata enheter på ett våningsplan. Innan förstudien är genomförd är det i dagsläget svårt att beräkna hur stora kostnaderna blir för ombyggnation.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Sedan den 1 januari 2011 finns en förstärkt rätt att få äldreomsorg helt eller väsentligt på finska enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. På uppdrag av kommunfullmäktige har Göteborgs Stads äldreboendeplan samordnat planeringsarbetet för behov av äldreboende¹ och korttidsvistelse där finskt äldreboende har ingått. Sedan 2021 har uppdraget övergått till äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Enligt befolkningsstatistik från Statistiska centralbyrån (SCB)² bor de flesta första generationens sverigefinnar i Angered, Norra Hisingen och Lundby.

Inom förvaltningen finns två vård- och omsorgsboenden där äldreomsorg bedrivs på finska, Glöstorps höjdens Vård- och omsorgsboende samt Lövgårdets Vård- och omsorgsboende. Dessa vård- och omsorgsboenden har sammanlagt 36 lägenheter för finstalande äldre med inriktning demens och somatik. Utöver detta finns ett finskt seniorboende, Akaciagården, med 47 lägenheter i Västra Gårdsten. Samtliga boendalternativ är geografiskt placerade i Angered och på Hisingen.

Samverkan

Information och dialog har skett med Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten den 9 november 2023. Rådet har meddelat att de vill återkomma med en skrivelse, skrivelsen inkom den 22 november 2023. Information har lämnats till de fackliga organisationerna på förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 6 december 2023.

¹ Sedan 2021 kallas äldreboende för vård- och omsorgsboende i Göteborgs Stad

² Statistiska centralbyråns årliga befolkningsstatistik från den 31 december 2020

Ärendet

Nämnden får ta del av förvaltningens återrapportering gällande uppdraget att omvandla åtta svenskspråkiga lägenheter till åtta finskspråkiga lägenheter med somatisk inriktning på Glöstorpshöjdens Vård- och omsorgsboende. Nämnden har att ta ställning till återrapporten och förslag om att återta uppdraget.

Beskrivning av ärendet

Den 23 februari 2021 § 66 gav äldre samt vård- och omsorgsnämnden förvaltningen ett uppdrag angående äldreomsorg på finska. Förvaltningen fick i uppdrag att göra en kartläggning av vårdbehovet på finska samt medarbetarnas kompetens avseende kunskaper i finska språket. Här ingick även uppdrag att utreda hur kompetensförsörjning avseende finskspråkiga medarbetare inom äldreomsorgen kan tryggas framåt. Förvaltningen återrapporterade uppdraget den 25 maj 2021. Ärendet blev bordlagt till den 22 juni 2021. Under nämndsammanträdet den 22 juni 2021 § 172 förklarades uppdraget inte fullgjort och förvaltningen fick i uppdrag att genomföra en ny behovskartläggning av vårdbehovet på finska. Förvaltningen fick även i uppdrag att ta fram konkreta kostnadsberäknade förslag på hur tillgången till vård och omsorg på finska kan utvecklas, utifrån det underlag som förvaltningen sammanställt. I detta skulle förslag ingå på vilka enheter på vård- och omsorgsboenden som skulle vara lämpliga att bli finskspråkiga (i beslutet benämnt ”vårdavdelningar”, 2021-06-22 § 172), hur man avser att arbeta med att matcha finskspråkiga arbetstagare med finskspråkiga hyresgäster och hur medarbetare som behärskar finska ska få möjligheter att aktualisera sina kunskaper så att de passar vård- och omsorgsuppdraget.

Uppdraget återrapporterades till nämnden den 21 juni 2022. Nämnden beslutade då att ge förvaltningen i uppdrag att:

1. genomföra föreslagna åtgärder avseende hur tillgången på vård- och omsorg på finska kan utvecklas.
2. återkomma till nämnden med tidplan avseende konvertering till fler finskspråkiga lägenheter dels för somatisk inriktning, dels för demensinriktning.
3. förvaltningen fick även i uppdrag att återkomma med en plan för hur tillräcklig språkkompetens i finska kan säkerställas bland personalen.

Under återrapportering till nämnden den 26 september 2023 blev ärendet återremitterat för att klargöra statistiskt underlag. Klargörande av statistiskt underlag kommer att ges i kommande tjänsteutlåtande.

Vård och omsorgsboende med finskspråkig verksamhet

Inom förvaltningen finns två vård- och omsorgsboenden där äldreomsorg bedrivs på finska, Glöstorpshöjdens- och Lövgärdets Vård- och omsorgsboende. Totalt finns 36 lägenheter för finstalande äldre med inriktning demens och somatik.

Lövgärdets Vård- och omsorgsboende har totalt 64 lägenheter med inriktning demenssjukdom och somatik. Utöver det finns det även 24 korttidsplatser i fastigheten. Två av enheter på Lövgärdets Vård- och omsorgsboende är finskspråkiga. En enhet med åtta lägenheter med inriktning demens samt en enhet med tolv lägenheter med inriktning somatik. En av lägenheterna med somatisk inriktning har möjlighet till parboende. Totalt finns det 20 lägenheter för finskspråkiga på Lövgärdets Vård- och omsorgsboende.

På Glöstorps höjdens Vård- och omsorgsboende finns det 64 lägenheter med inriktning demens samt somatik. Varje våningsplan rymmer 16 lägenheter. En enhet med 16 lägenheter är finskspråkig och har inriktningen demens.

Utöver detta finns ett finskt seniorboende, Akaciagården med 47 lägenheter i Västra Gårdsten. Samtliga boendelalternativ är geografiskt placerade i Angered och på Hisingen.

Förvaltningens arbete med genomförande av uppdraget

Denna återrapportering beskriver förvaltningens arbete med uppdraget att öka antalet finskspråkiga lägenheter tillsammans med ny tillkommen information.

Ett planeringsmöte genomfördes den 23 februari 2023 med representation av alla berörda verksamheter runt hyresgästen. Uppdraget planerades att genomföras under tre år med start hösten 2023 och tidplan för genomförande skulle återrapporteras till nämnden. Under planeringsmötet utgick felaktig information om att 16 lägenheter, en hel enhet, skulle konverteras till finskspråkiga lägenheter.

Under vårens förberedelser inför genomförandet av uppdraget beslutades det att avdelning vård- och omsorgsboende skulle ansvara för genomförande av förändringen i nära samverkan med berörda verksamheter, hyresgäster/närstående och medarbetare. Under april månad påbörjades planering inför genomförande av uppdraget med ansvariga chefer efter tidigare framtagna arbetsprocess inom avdelningen. Information lämnades till hyresgäster och medarbetare om kommande förändring under maj månad. Under maj månad, efter att hyresgäster med närstående och medarbetare fått inledande information, framkom felaktigheten i informationen gällande antalet lägenheter. Någonstans har den mänskliga faktorn bidragit till att nämndens beslut om att omvandla en halv enhet med åtta lägenheter med somatisk inriktning blivit en hel enhet med totalt 16 lägenheter.

Förändrade förutsättningar

Genomförandet av uppdraget blev pausat då planeringsförutsättningarna hade förändrats. Ytterligare information har tillkommit sedan nämnden fattade beslutet om förändringen den 21 juni 2022.

Fastighetens utformning medger tyvärr inte den tidigare föreslagna lösningen med att dela ett våningsplan från en enhet med 16 lägenheter till två enheter med åtta lägenheter. Varje våningsplan har totalt 16 lägenheter med kök, matsal och vardagsrum i mitten och åtta lägenheter på varje sida om de gemensamma utrymmena. Utöver detta finns andra verksamhetsutrymmen som exempelvis tvättstuga och administrativa utrymmen.

Det saknas möjligheter att skapa flöden för att säkerställa att två enheter om åtta lägenheter vardera får tillgång till kök, matsal, vardagsrum och verksamhetsspecifika ytor utan målkonflikter. Det innebär att syftet med förändringen inte kan uppnås och att varken den finsktalande eller den svenskspråkiga målgruppen kan få sina behov tillgodosedda utan att exkludera någon målgrupp. En finskspråkig enhet behöver kunna möta målgruppen hyresgäster med exempelvis möjlighet att lyssna på finskspråkig TV och kunna utgå från målgruppen när det gäller teman för gemensam samvaro och matlagning.

För att möjliggöra genomförandet av nämndens uppdrag krävs en tillbyggnad av fastigheten. Tillbyggnaden krävs för att skapa gemensamma utrymmen för ytterligare en enhet på samma våningsplan. Det är i dagsläget svårt att beräkna kostnaderna för

ombyggnation innan genomförd förstudie. Uppskattningsvis kan det dröja upp till tre år innan en sådan tillbyggnad är på plats. Utöver kostnaderna för ombyggnation behöver hänsyn tas till att bemanningskostnaderna kommer att öka då en mindre enhet har sämre förutsättningar att lösa bemanningsbehoven utifrån hyresgästernas behov. Det gäller främst bemanningen på kvällar och helger.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att uppdraget inte bör genomföras då fastighetens utformning inte tillåter genomförandet utifrån ursprungligt förslag.

För att undvika målkonflikter och säkerställa att den finskspråkiga och den svenskspråkiga enheten får förutsättningar att bedriva kvalitativ vård och omsorg krävs en omfattande ombyggnation för att möjliggöra två separata enheter på ett våningsplan. Innan förstudien är genomförd är det i dagsläget svårt att beräkna hur stora kostnaderna blir för ombyggnation.

Bedömningen är att uppdraget inte kan genomföras kostnadsneutralt och enligt ursprungligt förslag. Om nämnden väljer att genomföra uppdraget enligt tidigare beslut ser förvaltningen stora risker för ökade kostnader utifrån ombyggnation och bemanning.

Utifrån verksamhetsperspektivet, hyresgäster och medarbetare är det angeläget med ett beslut för att bidra till en lugn boendemiljö samt god arbetsmiljö.

Under dialogen med Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten den 9 november 2023 uppgav rådet att de skulle ta fram en skrivelse till nämnden. Den skrivelsen inkom den 22 november till förvaltningen.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Tina Isaksson
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör